

PPS AB
info@ppsab.com

2017-11-10

Dnr 400-2016:6992

Rektor Cybergymnasiet Stockholm AB
homar.kadir@cybergymnasiet.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av garanterad
undervisningstid vid Cybergymnasiet Stockholm
AB belägen i Stockholms stad, med PPS AB
som huvudman

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av garanterad undervisningstid i gymnasieskolan. Syftet är att granska skolhuvudmäns och skolors arbete med att se till att elevers faktiskt genomförda undervisningstid når upp till minst den garanterade undervisningstiden¹. Granskningen är avgränsad till fyra nationella gymnasieprogram; två högskoleförberedande program (naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet) och två yrkesprogram (el- och energiprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet). Varje skola behöver inte ha alla fyra gymnasieprogram, men minst ett av de högskoleförberedande programmen och ett av yrkesprogrammen.

Granskningens syfte besvaras genom nedanstående frågeställningar:

1. Hur arbetar huvudman och rektor för att skapa tydlighet och samsyn kring begreppet undervisningstid?
2. Utifrån vilka överväganden och med vilka marginaler planeras och schemaläggs elevernas undervisningstid så att de får minst den garanterade undervisningstiden?
3. I vilken utsträckning sker en regelbunden uppföljning av elevernas genomförda undervisningstid under terminen?
4. Kompenseras eleverna för undervisning som inte genomförs?

Granskningen genomförs i 25 gymnasieskolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Cybergymnasiet Stockholm AB ingår i denna granskning och Skolinspektionen besökte Cybergymnasiet Stockholm AB den 28-29 september 2017. Besöket genomfördes av utredarna Hanna Sjögren och Andreas Leo. Intervjuer med elever, schemaläggare, lärare, rektor och programchefer samt representanter för huvudmannen har genomförts.

Cybergymnasiet Stockholm AB är en fristående gymnasieskola med PPS AB som huvudman. På skolan finns tre av de gymnasieprogram som är aktuella för granskningen: el- och energiprogrammet, naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet. Läsåret 2017/18 går totalt 82 elever på el- och energiprogrammet, 120 elever på naturvetenskapsprogrammet och 171 elever på samhällsvetenskapsprogrammet.²

¹ Enligt 16 kap. 16 § skollagen har elever på yrkesprogram rätt till minst 2 430 undervisningstimmar om 60 minuter och elever på högskoleförberedande program har rätt till minst 2 180 undervisningstimmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid).

² Enligt uppgifter från rektorns verksamhetsredogörelse.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området. Därefter redovisas de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat och bedömt som mest prioriterade inom ramen för granskningen följt av en motivering. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens och rektorns arbete med att se till att elevers faktiskt genomförda undervisningstid når upp till minst den garanterade undervisningstiden behöver utvecklas i flera avseenden.

Skolan ser till att elever kompenseras för undervisning som inte genomförts. Dels finns en fast vikare som går in om ordinarie lärare är sjuk och dels har lärarna förberett uppgifter i sina ämnen som finns i en digital uppgiftsbank och som eleverna kan arbeta med.

Skolan har säkerställt att det inte förekommer schemakrockar när eleverna på el- och energiprogrammet genomför arbetsplatsförlagt lärande (APL). Eleverna har möjlighet att delta både på den arbetsplatsförlagda delen och på den skolförlagda delen av utbildningen.

Elevernas undervisningstid under APL-perioden planeras inte alltid med tidsmässiga marginaler eftersom skolan i timplanen för el- och energiprogrammet angett att eleverna ska få drygt 14 veckors APL, istället för 15 veckor som de har rätt till enligt gymnasieförordningen.³

Huvudmannen har inte klargjort vad som ingår i undervisningstiden. På skolan finns en huvudsaklig samsyn kring begreppet undervisningstid, även om samsynen inte i alla delar utgår från skollagens definition av undervisning som en målstyrd process under lärares ledning.⁴

Huvudmannens beslut om elevernas undervisningstid tar inte tillräcklig hänsyn till att eleverna ska få minst den garanterade undervisningstiden. I timplanerna som Skolinspektionen tagit del av inkluderas förutom kurser, gymnasiearbetet och APL, även uppstarts dagar, avslutning, mentorstid och resurstid.

³ 5 kap. 12 § Gymnasieförordningen 2010:2039 anger att arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla yrkesprogram i gymnasieskolan i minst 15 veckor. Varje vecka som genomförs på en arbetsplats ska för en elev i gymnasieskolan anses motsvara 23 timmars garanterad undervisningstid.

⁴ Enligt 1 kap. 3 § skollagen är undervisning "sådana målstyrda processer som under ledning av lärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden".

Inräkningen av uppstarts dagar, avslutning, mentorstid och resurstid i programmens timplaner innebär att rektors beslut om antalet undervisningstimmar per kurs och för gymnasiearbetet riskerar att inte nå upp till minst vad eleverna är garanterade.

Skolan säkerställer inte att det finns marginaler för att täcka upp för tid som går bort till raster vid långa lektionspass och lektionstid som försvinner till följd av problem med teknisk utrustning i början av och under lektionerna.

Den genomförda undervisningstiden följs inte regelbundet upp av varken huvudmannen eller rektorn. Huvudmannen har inte försäkrat sig om att det som beslutats och planerats för eleverna också blir den genomförda undervisningstiden, något som försvårar såväl redovisningen som att säkerställa att varje elev får den garanterade undervisning hen har rätt till.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden:

Tydlighet och samsyn kring begreppet undervisningstid

- Huvudmannen och rektor behöver klargöra vad som ska ingå i elevernas garanterade undervisningstid. I arbetet med att klargöra detta måste huvudmannen och rektor arbeta för att det skapas en samsyn inom och mellan alla led (huvudman–rektor–lärare) kring vad som räknas som undervisningstid.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorn inte har klargjort vad som ingår i elevernas garanterade undervisningstid och att det saknas en tydlighet och samsyn inom och mellan olika nivåer (huvudmannen–rektor–lärare) kring vad som ryms inom begreppet undervisningstid. Nationella prov, uppstarts dagar, avslutning, resurstid och till viss del mentorstid räknas in i den garanterade undervisningstiden vilket, enligt Skolinspektionens ställningstagande, inte är förenligt med författningarna. Huvudmannen, rektorn och lärarna räknar exempelvis de nationella proven som undervisningstid. I timplanerna som Skolinspektionen tagit del av räknas uppstarts dagar, avslutning, mentorstid och resurstid in i den garanterade undervisningstiden.

Huvudmannen, rektorn och lärarna har olika uppfattningar om och hur resurstiden ska räknas som undervisningstid.

Mot bakgrund av detta bedömer Skolinspektionen att huvudmannen och rektorn inte säkerställt att endast det som uppfyller definitionen av undervisningstid räknas in i elevernas garanterade undervisningstid. Enligt skollagen är undervisning sådana målstyrda processer som under ledning av lärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden.⁵ För att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras.⁶ I förarbetena till bestämmelsen om ett minsta antal garanterade undervisningstimmar framgår att timplanerna ska uttrycka den tid som eleverna ska garanteras lärar-/handledd undervisning. Utöver den garanterade undervisningstiden ska det avsättas tid för prov⁷, studiebesök, praktik m.m.⁸

Uppstartsdagar, avslutning och mentorstid räknas inte in i den garanterade undervisningstiden enligt skollagen.⁹ Granskningen visar att den utlagda resurstiden inte heller alltid kan definieras som undervisning enligt skollagen. Skolan schemalägger resurstid varje vecka som ett sätt att ge eleverna extra stöd och hjälp med uppgifter samt för att erbjuda kompensation om undervisningstid har gått bort. I timplaner och scheman räknar skolan resurstiden som undervisning.

Beslut, planering och schemaläggning av elevernas undervisningstid

- Huvudmannen och rektor behöver säkerställa att beslut, planering (i form av timplaner) och schemaläggning av elevernas undervisningstid sker med tillräckliga marginaler för att eleverna ska få den garanterade undervisningstiden.

⁵ 1 kap. 3 § skollagen.

⁶ Av förarbetena framgår vidare att i gymnasieskolan har begreppet till viss del en vid betydelse. Vid till exempel arbetsplatsförlagt lärande kan lärarrollen vara mer inriktad mot handledning och mentorskap än i de skolförlagda delarna. (Prop. 2009/10:165 *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet* s. 218 ff. och s.633.)

⁷ Skolinspektionens ställningstagande är att nationella prov ligger utanför den garanterade undervisningstiden men att andra prov som läraren använder i undervisningen, det vill säga prov med mer formativt syfte, anses ligga inom undervisningstiden.

⁸ Prop. 1990/91:85 *Växa med kunskaper – om gymnasieskolan och vuxenutbildningen* s.95 f.

⁹ "Begreppet utbildning är som nämnts ett vidare begrepp än undervisning och kan, vilket framkommit i beskrivningen av införandet av den minsta garanterade undervisningstiden, omfatta sådan verksamhet som äger rum t.ex. vid utflykter eller olika former av praktik. Det kan också handla om t.ex. introduktion till gymnasieskolan, friluftsverksamhet läxhjälp, mentorstid, studie- och yrkesvägledning och elevens egna studier." (SOU 2016:77 *En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning*, s. 322)

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorn inte säkerställt att beslut om elevernas undervisningstid (i form av timplaner) innebär att eleverna får minst den garanterade undervisningstiden. Granskningen visar att skolan förhåller sig till uppstarts dagar, avslutning, mentorstid, resurstid, nationella prov, utlägg av raster samt lektionstid som går bort på grund av problem med teknisk utrustning på ett sätt som gör att eleverna riskerar att inte få sin garanterade undervisningstid.

Skolenheten räknar själv in uppstarts dagar, avslutning, mentorstid och resurstid som undervisningstid i timplanen. Med dessa poster inräknade når timplanerna upp till den minst garanterade undervisningstiden. Skolinspektionen bedömer att om uppstarts dagar, avslutning, mentorstid och resurstid räknas bort från timplanerna ligger samtliga timplaner under den garanterade undervisningstiden. Samtliga program har sålunda en timplan som riskerar att inte nå upp till den garanterade undervisningstiden.

Både mentorstiden och resurstiden schemaläggs. I granskningen framkommer att mentorstiden ses som undervisning enligt huvudmannen och delvis som undervisningstid enligt rektorn. Samtliga lärare och elever ser däremot inte mentorstiden som undervisningstid. Granskningen visar att resurstiden kan räknas som undervisningstid, men inte alltid och för alla elever. Skolinspektionen bedömer att mentorstiden faller inom ramen för utbildning snarare än undervisning och att resurstiden inte kan betraktas som undervisning i alla avseenden och för alla elever inom de undersökta programmen.

Huvudmannen har inte säkerställt att det som beslutats och planerats för eleverna också blir den genomförda undervisningstiden. Granskningen visar vidare att nationella prov på skolan räknas in i elevernas undervisningstid. Genomförandet av nationella prov ingår inte enligt Skolinspektionens ställningstagande i undervisningstiden och ska därför planeras utanför elevernas garanterade undervisningstid.¹⁰ Elevernas schema innehåller flera långa lektionspass utan planerad rast. På tre läsår med kan det röra sig om 120-240 timmar. Rasterna tas inte med i beräkningen och utlägget av den garanterade undervisningstiden på skolan. Vidare uppger både elever och lärare att lektioner inte kommer igång på utsatt tid.

¹⁰ Skolinspektionens ställningstagande är att nationella prov ligger utanför den garanterade undervisningstiden men att andra prov som läraren använder i undervisningen, det vill säga prov med mer formativt syfte, anses ligga inom undervisningstiden.

Uppföljning av elevernas genomförda undervisningstid

- Huvudmannen och rektor behöver följa upp vilken undervisningstid som faktiskt har genomförts. Detta för att kunna redovisa undervisningstiden i syfte att säkerställa att varje elev får den garanterade undervisning hen har rätt till.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorn inte rutinmässigt följer upp vilken undervisningstid som faktiskt har genomförts. Enligt skollagen ska varje huvudman på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Motsvarande planering, uppföljning och utveckling av utbildningen ska ske av rektor på skolenhetsnivå.¹¹ Av förarbeten framgår att skolhuvudmännen har en skyldighet att följa upp och att kunna redovisa att varje elev får den undervisning som hen har rätt till.¹² Uppföljningen bör göras kontinuerligt under terminen för att möjliggöra att åtgärder kan vidtas i tid i de fall elever riskerar att inte få den garanterade undervisningstiden.

Granskningen visar att lärarna inte registrerar den faktiskt genomförda undervisningstiden. Huvudmannen uppger att kontroller av inställda lektioner och elevnärvaro genomförs regelbundet. Granskningen visar att lärare inte registrerar genomförd undervisningstid. Skolinspektionen vill påpeka att elevernas från- och närvarohantering inte är detsamma som en registrering av den genomförda undervisningstiden som skolan tillhandahåller. Av gymnasieförordningen framgår att huvudmannen ska redovisa hur eleven har fått sin garanterade undervisningstid.¹³

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **19 januari 2018** inkomma med en planering av hur man avser att arbeta för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Denna planering bör innehålla information om vilka åtgärder som planeras att vidtas samt när i tid det kommer att ske. Se bilaga 2.

¹¹ 4 kap. 3–6 §§ skollagen.

¹² Prop. 1997/98:169 *Gymnasieskola i utveckling – kvalitet och likvärdighet*, s. 29. Se även betänkandet från *Gymnasieutredningen*, där framhålls bl.a. att uppföljning av undervisningstiden är en förutsättning för att kunna redovisa vilken tid som faktiskt har erbjudits eleverna. Redovisningen bör göras kontinuerligt, exempelvis i samband med avslutande av kurs. Av utredningen framgår vidare att den undervisningstid som eleven erbjudits inte behöver innebära samma sak som vilken undervisning eleven faktiskt deltagit i. Uppföljning av elevers frånvaro kan därmed inte ersätta uppföljning av den faktiska undervisning som har genomförts (SOU 2016:77 *Betänkande av Gymnasieutredningen*, s. 684).

¹³ 4 kap. 22 § gymnasieförordningen.

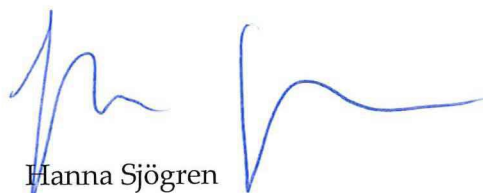
Därefter ska huvudmannen dessutom senast den **31 augusti 2018** inkomma med en redovisning av vilka åtgärder som faktiskt vidtagits. Se bilaga 3. Observera att det är huvudmannen som ska svara och att detta behöver framgå av det svar som inkommer.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400-2016:6992) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

Andrés Brink Pinto
Beslutsfattare

Hanna Sjögren
Utredare/Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/garanteradundervisningstid>

Bilaga 2

Mall för huvudmannens plan för åtgärder

Huvudmannen ska senast **19 januari 2018** inkomma med en planering av hur man avser att arbeta för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Denna planering bör innehålla information om vilka åtgärder som planeras att vidtas samt när i tid det kommer att ske.

Utvecklingsområde 1: Huvudmannen och rektor behöver klargöra vad som ska ingå i elevernas garanterade undervisningstid. I arbetet med att klargöra detta måste huvudmannen och rektor arbeta för att det skapas en samsyn inom och mellan alla led (huvudman–rektor–lärare) kring vad som räknas som undervisningstid.	
Åtgärder som planeras att genomföras:	När i tid åtgärderna planeras att vara genomförd:
Utvecklingsområde 2: Huvudmannen och rektor behöver säkerställa att beslut, planering (i form av timplaner) och schemaläggning av elevernas undervisnings-tid sker med tillräckliga marginaler för att eleverna ska få den garanterade undervisningstiden.	
Åtgärder som planeras att genomföras:	När i tid åtgärderna planeras att vara genomförd:

Utvecklingsområde 3: Huvudmannen och rektor behöver följa upp vilken undervisningstid som faktiskt har genomförts. Detta för att kunna redovisa undervisningstiden i syfte att säkerställa att varje elev får den garanterade undervisning hen har rätt till.	
Åtgärder som planeras att genomföras:	När i tid åtgärderna planeras att vara genomförd:

Bilaga 3

Mall för huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder

Huvudmannen ska senast den **31 augusti 2018** inkomma med en redovisning av hur man arbetat för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Denna redovisning bör innehålla information om vilka åtgärder som vidtagits och vilken effekt de gett. Observera att det är huvudmannen som ska svara och att detta behöver framgå av det svar som inkommer.

Utvecklingsområde 1: Huvudmannen och rektor behöver klargöra vad som ska ingå i elevernas garanterade undervisningstid. I arbetet med att klargöra detta måste huvudmannen och rektor arbeta för att det skapas en samsyn inom och mellan alla led (huvudman–rektor–lärare) kring vad som räknas som undervisningstid.

Åtgärder som vidtagits samt dess effekter:

Utvecklingsområde 2: Huvudmannen och rektor behöver säkerställa att beslut, planering (i form av timplaner) och schemaläggning av elevernas undervisnings-tid sker med tillräckliga marginaler för att eleverna ska få den garanterade undervisningstiden.

Åtgärder som vidtagits samt dess effekter:

Utvecklingsområde 3: Huvudmannen och rektor behöver följa upp vilken undervisningstid som faktiskt har genomförts. Detta för att kunna redovisa undervisningstiden i syfte att säkerställa att varje elev får den garanterade undervisning hen har rätt till.
Åtgärder som vidtagits samt dess effekter: